

א' בחשוון התש"פ
30 באוקטובר 2019
תיק:
0491-0013-2019-039029
חוזר מס' 32/2019

חוזר משמעת – התבטאויות עובדי מדינה ומניעת גזענות

על עובדי מדינה, מתוקף תפקידם ומעמדם, חלות מגבלות שונות, לרבות מגבלות על אופן התבטאותם. מגבלות אלו חלות הן במסגרת העבודה והן מחוצה לה. מגבלות אלו נועדו הן לקיים יחסי עבודה הולמים וראויים במסגרת שירות המדינה והן לשמור על דימוי שירות המדינה בעיני הציבור.

קיימת קשת רחבה של התבטאויות שעשויות, במקרים המתאימים, לעלות כדי התבטאויות אסורות המהוות עבירת משמעת. בראשן התבטאויות פוגעניות העלולות לעיתים אף להוות עבירה פלילית, כגון - התבטאויות גזעניות או מפלות, התבטאויות העולות כדי הטרדה מינית והתבטאויות המהוות איומים או תמיכה בביצוע עבירות או בפעולות טרור.

כמו כן, האיסורים על עובד מדינה בתחום זה כוללים גם הגבלות ייחודיות לעובדי מדינה כגון איסורים על התבטאויות פוליטיות ומתיחת ביקורת בצורה מעליבה או פוגעת על מדיניות הכנסת ו/או הממשלה, כמפורט בתקשי"ר.

בשנים האחרונות גובר השימוש ברשתות החברתיות ובתוכנות המסרים השונות, דוגמת תוכנת המסרים הפופולארית "ווטסאפ", שם רווח השימוש בקבוצות. קבוצות אלו משמשות גם במקומות העבודה ונושאות אופי אינפורמטיבי וחברתי כאחד.

לאחרונה, התקבלו אצל הממונים על מניעת גזענות במשרדים השונים תלונות על הערות גזעניות שנכתבו על ידי עובדי מדינה בשיח קבוצתי ב"ווטסאפ", פעמים רבות במסגרת קבוצות המשמשות את מקום העבודה. אי לכך, והגם שהדברים הם בבחינת מושכלות יסוד, **נבקש לשוב ולהדגיש כי התנהגויות או התבטאויות מפלות או גזעניות אינן יכולות להלוך את תפקידו ומעמדו של עובד מדינה, ופוגעות בצורה חמורה בתדמיתו של השירות הציבורי ובאמון הציבור בו.**

בינואר 2018, ועל רקע פרסום מסקנות הצוות הבין-משרדי למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה, הציע היועץ המשפטי לממשלה, עו"ד אביחי מנדלבליט, לנציב שירות המדינה דאז, לשקול את הגברת האכיפה המשמעתית ביחס להתנהגויות או התבטאויות אלו במקרים המתאימים לכך, לצד נקיטת צעדים מנהליים נוספים המתחייבים לפי העניין.

יובהר, כי אגף המשמעת רואה בחומרה יתירה התבטאויות גזעניות ופועל בנושא זה בשיתוף פעולה עם היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות. במקרים המתאימים מעמיד האגף לדין משמעת את העובדים שנהגו באופן גזעני ועומד על הטלת אמצעי משמעת מחמירים¹.

לאור השימוש הגובר במרחבי המדיה החברתית והמקום המרכזי שהם תופסים בסביבתנו האישית והתעסוקתית, מצאנו לנכון לחדד ולהבהיר כי **המגבלות האמורות חלות על עובדי מדינה אף במסגרת השימוש במדיה החברתית.**

בתוך כך נציין, כי בשנים האחרונות העמיד אגף המשמעת לדין עובדי מדינה בגין התבטאויות אסורות ברשתות החברתיות.

כך למשל, הועמדה לדין עובדת רשות המסים בגין פרסום ושיתוף פוסטים פוגעניים ובלתי ראויים, בין היתר, ביחס לגופי ממשלה וצבא, ברשת החברתית "פייסבוק". העובדת הורשעה על ידי בית הדין למשמעת, שהחליט להחמיר עמה באמצעי המשמעת שהטיל עליה, כשלנגד עיניו החומרה הרבה שבמעשים והצורך בהרתעה ראויה בקרב כלל ציבור עובדי המדינה².

במקרה נוסף, עובדת משרד התרבות הועמדה אף היא לדין בגין פרסום ברשת הפייסבוק של תכנים בלתי ראויים שפגעו במשמעת שירות המדינה. בית הדין למשמעת, בגזר הדין, בעמדו על החומרה שבמעשים, קבע כי – **"הנאשמת לא הפנימה כי בהיותה עובדת מדינה חלות מגבלות על חופש הביטוי שלה, וזאת מתוך מגמה לשמור על האיזון בין זכותה להביע את דעותיה ולפרסם אותם ברבים, לבין החובות המוטלות עליה כפועל יוצא ממעמדה כעובדת ציבור"**³.

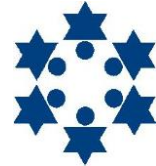
ובמקרה אחר, עובדת הועמדה לאחרונה לדין בגין שליחת התבטאויות פוגעניות וגזעניות לעובדת אחרת באמצעות מסרון, על אף שהמסרון יועד במקורו לאדם אחר ונשלח אל העובדת (שאלה כוונת ההתבטאויות) בשגגה.

¹ בבד"מ 157/16 **נציבות שירות המדינה נגד ברוך פינטו** (גזר הדין ניתן ביום 31.12.17) הועמד לדין עובר ששימש כמדריך במרכז להכשרה מקצועית של משרד הכלכלה בגין התבטאויות פוגעניות וגזעניות שהשמיע כלפי תלמידים. בית הדין למשמעת הרשיע את הנאשם והטיל עליו ענישה מחמירה

² בד"מ 88/17 **נציבות שירות המדינה נ' ענת לוי** (ניתן ביום 22.5.18).

³ בד"מ 67/18 **נציבות שירות המדינה נ' לובנא זועבי** (ניתן ביום 24.2.19)

לאור האמור, נבקש להבהיר ולחדד, כי על עובד מדינה נאסר להתבטא באופן העולה כדי ההתבטאויות המפורטות להלן, וכי ההתבטאויות שכאלו עלולות להוות עבירת משמעת:

1. התבטאות גזענית, בעלת גוון גזעני או הנוגעת למוצאו האתני של אדם או התבטאויות מפלות כלפי מאן דהוא.

2. התבטאות באופן העולה כדי "הטרדה מינית", בהתאם לסעיף 3 לחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח - 1998.

3. התבטאות התומכת בטרור או בביצוע עבירות, במישרין או בעקיפין.

4. התבטאות פוליטית אסורה, המנוגדת להוראות פרק 42.3 לתקשי"ר.

5. התבטאות בצורה מעליבה או פוגעת ביחס לכנסת וועדותיה, הממשלה ומשרדיה, לרבות ממשלות עבר ומדיניות קודמת של משרדי ממשלה, בניגוד להוראות התקשי"ר ובהתאם להגבלות שלצד משרתו של העובד (פרק 42.5 לתקשי"ר).

6. כל התבטאות באופן בוטה ופוגעני כלפי מאן דהוא - תוך הקפדה יתירה על התבטאויות במסגרת התפקיד או תוך זיהוי כבעל תפקיד בשירות המדינה, אך גם על התבטאויות מחוץ לעבודה.

יובהר, כי המונח "התבטאות" כולל גם פרסום או שיתוף תכנים מסוגים שונים – הודעות, תמונות, סרטונים וכיוצ"ב, גם כאשר הן נוצרו על ידי אדם אחר.

אנא הקפידו על דרך התבטאות נאותה, על מנת שנוכל לקיים סביבת עבודה בטוחה ונעימה ונשמור על מעמדו של השירות הציבורי.

יש להפיץ החוזר לכלל העובדים במשרדכם.

בברכה,

גיא דוד, עו"ד
מנהל אגף בכיר (משמעת)

